

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף טו

בשלושה מקומות בלבד נחלקו שמאי והלל (שאר המחלוקות הם בין בית שמאי ו**בית הלל**, כלומר תלמידיהם):

1 לדעת **שמאי** עיסה שנילושה מכמות של קב קמח חייבת בהפרשת חלה, ולדעת הלל החיוב הוא מכמות של שני קבים קמח. וחכמים אומרים שקב וחצי קמח (במדה ירושלמית שהיא גדולה בשישית מהמידות שנהגו בני ישראל במדבר) חייב בחלה, ומשהגדילו את המידות בציפורי (והוסיפו שישית על המידה הירושלמית) אמרו חכמים שקב ורבע קמח חייב בחלה. רבי יוסי אומר שחמשה רבעים קמח ועוד קצת חייבים בחלה.

2 מקוה כשר הוא מקוה שיש בו מים בכמות של 40 סאה. לאחר שיש בו 40 סאה אפשר להוסיף עליו מים שאובים ללא הגבלה והמקוה נשאר כשר.

נחלקו **שמאי והלל** במקוה שאין בו 40 סאה: לדעת הלל אם נפלו מים שאובים בכמות של 'מלא הין' (= שלושה קבים) למקוה שאין בו 40 סאה, המקוה נפסל. וגם אם יוסיף עליו לאחר מכן 40 סאה מים כשרים המקוה נשאר פסול. לדעת **שמאי** רק אם נפלו תשעה קבים מים שאובים המקוה נפסל. וחכמים אומרים ששלושה לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה.

3 אשה שנעקר דם מרחמה הרי היא טמאה בדרגת אב הטומאה ומטמאה אדם, כלים, אוכלים ומשקים, וכן נאסרת על בעלה. טומאתה מתחילה אף שהדם עדיין בתוך בשרה ולא יצא לחוץ (אבל לאחר שכבר נעקר מהרחם).

נחלקו **שמאי והלל** ממתי האשה טמאה (לגבי טהרות שנגעה בהם): לדעת **שמאי** כל הנשים הרואות דם 'דיין שעתן', כלומר שמטמאות את הטהרות שנגעו בהם רק משעה שראו את הדם. לדעת הלל הן מטמאות את הטהרות שנגעו בהם 'מפקידה לפקידה',

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

כלומר שאם היא בדקה את עצמה לפני שבוע ולא מצאה דם והיום היא בדקה ומצאה דם, אנו מטמאים למפרע את כל הטהרות שנגעה בהם מלאחר הבדיקה הקודמת (שלא מצאה בה דם) ועד היום (שמצאה דם ונטמאה), משום שאנו חוששים שמא מיד לאחר הבדיקה הקודמת נעקר הדם מרחמה ולא יצא לחוץ והרי היא נטמאה כבר מאז.

לדעת חכמים לא מקילים כמו שמאי ולא מחמירים כמו הלל, אלא יש שני זמנים שאנו מטמאים אותה למפרע, ושניהם לקולא: אם הבדיקה הקודמת (שהיתה טהורה ללא דם) היתה לפני "מַעַת לְעֵת" מהבדיקה של היום שמצאה בה דם (מעת לעת = 24 שעות מעכשיו, כלומר אתמול באותה השעה) אנו מטמאים רק את הטהרות שנגעה בהם בתוך המעת לעת. ואם הבדיקה הקודמת היתה לפני פחות מעת לעת (כלומר שבדקה לפני פחות מיום שלם מהבדיקה של היום שמצאה בה דם), אנו מטמאים רק את הטהרות שנגעה בהם משעת הבדיקה ואילך.

הגמרא מביאה מקומות נוספים שנחלקו בהם הלל ושמאי:

האם מותר לסמוך על קרבן ביום טוב? (= המביא קרבן צריך לסמוך את ידו על ראש הבהמה). הצד לאיסור הוא משום שהסומך על הבהמה הרי הוא משתמש בבעלי חיים, ורבנן אסרו להשתמש בבעלי חיים ביום טוב.

הבוצר ענבים לצורך דריכתם בגת לעשות מהם יין, האם המשקה הזב מהענבים מכשיר את הענבים לקבל טומאה? לדעת הלל המשקה לא מכשיר את הענבים לקבל טומאה, משום שהוא לא יוצא לרצון הבעלים שהרי הוא נשפך מהסלים לארץ והולך לאיבוד. ולדעת שמאי המשקה מכשיר את הענבים לקבל טומאה, גזירה שמא יבצור את הענבים בקופות מזופפות (= סלים המחופים בזפת ואין היין נשפך מהם) שאז המשקה היוצא מהענבים הוא לרצונו (כי הוא נשמר בסל) ומכשיר לקבל טומאה.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא דנה מי גזר טומאה על ארץ העמים (= חו"ל) ועל כלי זכוכית. ייחוס מפתחות להבנת הסוגיא:

- יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים חיו ארבעה דורות לפני הלל הזקן.
- הלל הזקן היה נשיא בתקופה של מאה שנה לפני חורבן בית הקדש השני.
- כמה שנים לאחר חורבן בית הקדש השני גלתה הסנהדרין וישבה בעיר אושא, ושם גזרו חז"ל כמה גזירות.

גזירות אושא: על ששה ספקות של טומאה שורפים את התרומה: 1. על תרומה שנכנסה ל"בית הפרס", כלומר שדה שנאבד בה קבר ולא ידוע האם התרומה האהילה על הקבר או לא. **2.** על תרומה שנגעה בעפר הבא מחו"ל, ועפר חו"ל הוא טמא מספק שמא מעורב בו קבר. **3.** על תרומה שנגעה בבגדי עם-הארץ, ובגדי עם-הארץ טמאים מספק שמא ישבה עליהם אשתו נדה ונטמאו בטומאת מדרס. **4.** על תרומה שנגעה ב"כלים הנמצאים", כלומר שמצא כלים ואינו יודע האם הם טמאים או לא. **5.** על תרומה שנגעה ברוק, ואנו מסופקים שמא הרוק הוא של זב או זבה שהוא טמא מדאורייתא. **6.** על תרומה שנגעה במי רגלים שאנו מסופקים האם הם של אדם או של בהמה, ואף אם נניח שהם של אדם שמא הם של אדם טהור (ויש כאן שתי ספיקות לקולא = שמא הם של בהמה ושמא של אדם טהור). ואף שהמי רגלים האלה נמצאים ליד מי רגלים שהם ודאי של בהמה, אנו חוששים שמא הם לא של בהמה אלא של אדם טמא. **על כל הנ"ל שורפים את התרומה אם נגעה בהם.** (ראה רש"י בהבדל בין ספיקות 1-5 לספק 6).

כלי זכוכית:

כלי זכוכית לא נטמאים מהתורה, ורבנן גזרו עליהם טומאה כדיון כלי חרס (הואיל והם מיוצרים מהחול כמו כלי זכוכית). לכלי חרס אין טהרה בטבילה במקוה ורק שבירתם מטהרת אותם, לעומת זאת לגבי כלי זכוכית שנינו במשנה במסכת מקואות

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

שיש להם טהרה בטבילה. כלי מתכות מקבלים טומאה ויש להם טהרה במקוה מהתורה.

הגמרא מקשה מדוע יש לכלי זכוכית טהרה והרי דינם ככלי חרס? הגמרא מבארת שמדובר בכלי זכוכית שניקבו (וע"י כך נטהרו מטומאתם כדין כלי חרס שנשברו) וסתמו את הנקב באָבָר (= עופרת שהיא סוג של מתכת), ומעתה כיון שה"מעמיד" של הכלי הוא מתכת נהיה לכלי דין של כלי מתכות שיש להם טהרה במקוה.

מושגים בדף

גושא: גוש, כלומר תרומה שנגעה בעפר חו"ל. **אורא:** אור, כלומר תרומה שהיתה באויר חו"ל ללא הפסק בינה לבין הקרקע.

